

**ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARININ SPORLA İLGİLİ
TUTUMLARI İLE YAŞAM VE İŞ DOYUM DÜZEYLERİNİN SPOR
YAPMA ALIŞKANLIKLARI İLE İNCELENMESİ**

Birol DOĞAN^H

Süleyman MORALI

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Ege Üniversitesi'nde görev yapan öğretim elemanlarının sporla ilgili tutumları ile yaşam ve iş doyum düzeylerinin spor yapma alışkanlıkları ile incelenmesine yöneliktir.

Araştırmada, Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1983) tarafından geliştirilip, Yetim Ü.(1991) tarafından güvenilirlik(düzeltilmiş splt-half:0.745, Kuder-Richardson form 20:0.78) çalışması yapılan "Yaşam Doyumu Ölçeği" kullanılmıştır (8).

Ayrıca araştırmada, J.R. Hockman ve C. Oldham'ın " Genel İş Doyumu Değerleme Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik çalışması(test tekrar korelasyonu .80, p<.001) Gödelek, E. (1989) tarafından yapılmıştır (7).

Araştırmanın örneklem grubunu Ege Üniversitesinde çalışan toplam 402 Üniversite öğretim elemanı oluşturmuştur.

Araştırma verilerinin istatistiksel analizi E.Ü. Bilgisayar Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde yapılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Araştırma sonucunda öğretim elemanlarının ekonomik düzeyleri ile statüleri yaşam ve iş doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma görülürken, spor yapma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Yaşam ve iş doyum düzeyleri yüksek olan öğretim elemanlarının spor yapma yüzdeleri yüksek bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler : Yaşam Doyumu, İş doyumunu, Spor yapma.

ABSTRACT

**AN OBSERVATION OF THE ATTITUDE OF THE FACULTY
MEMBERS TOWARDS SPORTS AND THEIR LEVEL OF LIFE AND
JOB SATISFACTION IN TERMS OF THEIR HABITS OF GETTING
EXERCISE**

^H Ege Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu.

BESBD

This study was aimed at studying the attitude of faculty working at Ege University towards sports and their level of life and work satisfaction in terms of their habit of getting exercise.

In this study, "life Satisfaction Scale" developed by Diener,. Emmons,. Larsen and Griffin(1983) and tested on reliability by Yetim, Ü.(1991), (revised splt-half:0.745, Kuder-Richardson form 20:0.78) was used(Yetim, 1991:125).In addition to this, "General Job Satisfaction Scale" developed by J.R. Hockman and C. Oldham was used. The reliability test of the scale was made by Gödelek, E.(1989), (r-test correlation .80, $p<.001$), (Türnüklü, 1992:39).

The sample group of the study comprised 402 faculty members working at Ege University.

Statistical analysis of the data was made at E.U. Computer Practice and Research Center. Statistical level of significance was agreed to be .05. It has been observed that there is a significant difference between the faculty members' economic level and status and their life and job satisfaction. However, the difference is not significant between their economic level and status and their level of getting exercise. It has been concluded that the higher the level of life and satisfaction, the higher the percentage of getting exercise.

Key Words : Life Satisfaction, Job Satisfaction, Getting exercise.

GİRİŞ

İnsanı belirgin kılan özelliklerin başında onun bir eylem varlığı olması gelmektedir. İnsanın varlığını sürdürmesi de eyleme bağlı olmaktadır. İnsan ilgili olduğu her şeyi; doğayı, evreni, kendi kurduğu yaşamı, kendi yarattıklarını, kültürü insanlaştırır. Yani ona kendisine göre yeniden biçim verir. Kendisine uygun duruma getirir. Hareket insan için hamdır. İnsan hareketi kendisine göre biçimlendirir, anlamlaştırır ve değerlendirir.

Değişik görüşlere göre, boş zaman kavramının ortak yanı , boş zamanın iş yaşamının dışında bir zaman olduğudur. İşe önem verilen, yaşamayı iş ile bütünleştirmiş olanların küçümseyeceği, karşı olacağı, hatta yok sayacağı bir zamandır. Bu bireyin ya da toplumun "boş zaman" denilen yaşama bağlamına verdiği önem, onun uygarlaşma yolunda kat ettiği aşamaların bir göstergesi sayılmalıdır. "Boş zamana" insanın özgün varlığı, insanın kendisini gerçekleştirdiği eylemlerin zamanı olarak bakılırsa, hiç "boş olan" zaman bulunmaz. Yaşamımızda, insanı, içimizde var olan insanı ortaya çıkarmak istiyorsak işi araç olarak görmemiz gerekmektedir.

İnsanın bireysel, toplumsal, bedensel ve tinsel gereksinimleri vardır. Spor da gereksinim eylemleri içinde yer alır. Spor insanın doğal yanıdır. Spor ne ölçüde büyük ve önemli olursa olsun, kendi dışında bir amaç için yapılmaz (3).

BESBD

İnsanın varlığı ve yaşamı iki karşılığın, yani beden ve tinin birliğinden oluşmuştur. Beden de tin gibi özel bir ögedir. İnsanın varlığında beden, insan yaşantısının en etkin anlatım araçlarından birisidir. Ve onun simgesidir. Beden değiştikçe insanın çevreyi algılaması değişmekte, çevre değiştikçe, insanın bedeni ve bedenselliği de değişmektedir. Kültür yaratan varlık olarak insan, tüm yapıp etmelerinde tinsel ve bedensel süreçleriyle işe koşulumludur. (6).

Spor insanın yaşama biçimini tamamlayan, etkileyen, yön veren bir yaşama biçimidir. Spor yaşamın tümü değildir. Zevkle istenerek yapılan, kendine özgü kurallar ve kurumları olan, genellikle yarışma biçiminde ortaya çıkan sistemli fiziksel hareketler bütünü olan spor, insanların zihinsel ve bedensel gelişmelerine hizmet ettiği gibi, çalışma yaşamında verimin artmasında da katkıda bulunmaktadır.

20 yy. insanının yaşamına değişik düzeylerde girmiş bulunan spor olgusu aynı zamanda yerine getirdiği toplumsal işlevler nedeniyle de önem taşımaktadır.

Egzersiz yaşlılığı geciktirdiğini kanıtlayan çeşitli literatürde longitudinal araştırmalar vardır. Bunun yanında araştırmalara göre 45-55 yaşları arasında genellikle gözledikleri fiziksel iş kapasitesindeki %9-15 arasındaki düşme düzenli egzersiz yapan yaşlılarda görülmemiştir. Strauzenberg, yaşları 56 olan 149 erkekle yaptığı çalışmada da, yaşlı kimselerin fiziksel iş kapasitelerinin antrenmanlarla anlamlı bir şekilde arttığını gözlemektedir (1).

Beden eğitiminin çift yönlü görevleri de vardır. "Genel Eğitim" gibi. Bunlardan biri, bedeni sistem fonksiyonları olarak değişen görev ve yaşam koşullarına hazırlamaktır. Bu sporun işlevsel-araçsal görevlerinin(toplumsallık görevleri) içindedir. Bir diğeri ise onu yaşam gereksinimlerinin üstüne çıkacağı ve bu beden yolu ile kendini insan olarak tam bir şekilde tanımlayacağı, bireysel potansiyellerini ortaya koyabileceği becerilerle donatacak olanaklara kavuşturacaktır. Bu da sporun Antropolojik- pedagojik görevlerinin (Bireysellik görevleri) içindedir (4).

Bir filozof olan Platon ve bir eğitimci olan Baron Pierre de Cubertin, gençlerin olumlu gelişmeler göstermesi için beden eğitiminin önemini vurgulamışlardır (3).

İnsan özellikle küçük yaşlarda başlaması gereken etkinlikler için gerekli bilince kendisi ulaşamaz. Bilinçli olarak spora başlanan yaşlarda, çocuktan sorumlu kurum ve bireylerin bilinçli olarak sorumluluklarını yerine getirmeleri gerekir. Hareketli olan kişilerde yaratıcılık yönlerinin arttığı, yaşam ve işlerinden daha fazla zevk aldıkları görülmektedir. Son yıllarda medyanın tek yönde ve ekonomik ağırlıklı da olsa sporla ilgili yaptıkları yayınlar, bilinçli veya bilinç altında kişilerin kafalarına yerleşmekte ve özellikle kendi çocuklarını spora teşvik ettikleri görülmektedir. Bireylerin spora katılımında, kişinin bilinci, spor yapmak için sağlıklı koşulların varlığı, ekonomik getiriler ve yönlendirme, spora katılım yönünde olumlu gelişmeler olarak düşünülmektedir.

BESBD

Bizde bu çalışmada, Ege Üniversitesinde görev yapan Öğretim Elemanlarının sporla ilgili durumlarını ayrıntılı olarak ortaya koymak, onların yaşam ve iş doyum düzeylerini de değerlendirerek bir karşılaştırma yapmak ve bu sonuçlardan yola çıkarak spora daha fazla katılımın gerçekleşmesine yardımcı olacak öneriler üretmeyi amaçladık.

YÖNTEM

Denekler:

Bu çalışmanın deneklerini, Ege Üniversitesi' ne bağlı Tıp Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Ziraat Fakültesi, Fen Fakültesi, Dış Hekimliği Fakültesi, İletişim Fakültesi, Hemşirelik Yüksekokulu ve Yabancı Diller Bölümünden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen 215 (%53.5) erkek, 187(%46.5) bayan olmak üzere toplam 402 öğretim elemanı oluşturmuştur.

Ölçme Araçları:

Araştırmada, Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1983) tarafından geliştirilip, Yetim Ü.(1991)tarafından güvenilirlik(düzeltilmiş splt-half:0.745, Kuder-Richardson form 20:0.78)) çalışması yapılan "Yaşam Doyumu Ölçeği" kullanılmıştır (8).

Ayrıca araştırmada, J.R. Hockman ve C. Oldham' ın " Genel İş Doyumu Değerleme Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik çalışması(test tekrar korelasyonu .80, p<.001) Gödelek, E. (1989) tarafından yapılmıştır (7).

Bu ölçekler toplam 10 sorudan oluşmaktadır. Tüm maddeler cevaplayanların ifadelerine katılma dereceleri 7 basamaklı (1. Tamamen Karşıyım, 2.Karşıyım, 3. Biraz Karşıyım, 4. Ne katılıyorum Ne Katılmıyorum, 5. Biraz Katılıyorum, 6.Katılıyorum, 7.Tamamen Katılıyorum) bir değerlendirme sistemine göre yapılmaktadır. Denekler envanterden en az 7 puan en fazla 70 puan almaktadır. Alınan düşük puanlar düşük yaşam ve iş doyum düzeyini, yüksek puanlar ise yüksek iş ve yaşam doyum düzeyini göstermektedir.

Ayrıca araştırmaya katılan deneklere spor yapma/yapmama, ve spora ilişkin bakış açılarını değerlendirmeye yönelik 37 adet kapalı uçlu 1 adet açık uçlu olmak üzere toplam 38 adet soru sorulmuştur.

Ölçüm aracının uygulanması:

İş ve yaşam doyum envanteri ile 38 sorudan oluşan anket, 1997-98 eğitim öğretim yılında görev yapan Ege Üniversitesi öğretim elemanlarına uygulanmıştır

İstatistiksel düzenleme:

Öğretim elemanlarının iş ve yaşam doyum envanterinde almış oldukları puanlar ve anket sorularına ilişkin yanıtlar tespit edilerek karşılaştırmalar yapılmıştır.

BESBD

Araştırmada elde edilen veriler Varyans analizi, Scheffe testi, Khi- kare ve T- testi ile test edilerek .05 anlamlılık düzeyine bakılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan deneklerin, %33.8' i Araştırma Görevlisi, %19.6' sı Öğretim Görevlisi, Okutman ve Uzman, %11.2' si Yardımcı Doçent, %15.2' si Doçent, %20.1' i de Profesör kadrosunda görev yapmaktadır.

Tablo:1 Cinsiyete Göre Öğretim Elemanlarının Spor Yapma Yüzde Dağılımları

CİNSİYET	EVET		HAYIR		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
ERKEK	100	46.5	115	53.5	215	53.5
		62.5		47.5		
		24.9		28.6		
BAYAN	60	32.1	127	67.9	187	46.5
		37.5		52.5		
		14.9		31.6		
TOPLAM	160	39.8	242	60.2	402	100.0

Khi- kare= 8.09, sd=1, P= .0044

Tablo 1. de görüldüğü gibi erkeklerin %46.5' i, bayanların %32.1' i spor yapmaktadır. Erkeklerde spor yapma bayanlara göre daha yüksek düzeydedir.

Tablo:2 Cinsiyete Göre Öğretim Elemanlarının TV. de Spor Programı İzleme Yüzde Dağılımları

CİNSİYET	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ERKEK	129	60.0	28	13.0	58	27.0	215	53.5
		75.4		39.4		36.3		
		32.1		7.0		14.4		
BAYAN	42	22.5	43	23.0	102	54.5	187	46.5
		24.6		60.6		63.8		
		10.4		10.7		25.4		
TOPLAM	171	42.5	71	17.7	160	39.8	402	100.0

Khi- kare= 57.86, sd=2, P= .000

Tablo 2. de görüldüğü gibi TV. de spor programlarını izleme oranı erkeklerde %60, bayanlarda %22.5 olarak görülmektedir. Bu dağılıma göre erkek öğretim elemanlarıyla, bayan öğretim elemanları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Cinsiyete Göre Öğretim Elemanlarının Sportif Olguları İçeren Yayınların Takip Edilmesine İlişkin Yüzde Dağılımları

CİNSİYET	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ERKEK	74	34.4	62	28.8	79	36.7	215	53.5
		86.0		39.7		49.4		
		18.4		15.4		19.7		
BAYAN	12	6.4	94	50.3	81	43.3	187	46.5
		14.0		60.3		50.6		
		3.0		23.4		20.1		
TOPLAM	86	21.4	156	38.8	160	39.8	402	100.0

BESBD

Khi- kare= 49.57, sd=2, P= .000

Tablo 3: de görüldüğü gibi sportif olguları içeren yayınları erkeklerin %34.4' ü, bayanların ise %6.4' ü takip etmekte olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre cinsiyetler açısından anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Öğretim Elemanlarının Üniversitedeki Spor Tesisleri Hakkında Yeterince Bilgiye Sahip Olma Yüzde Dağılımları

CİNSİYET	EVET		HAYIR		KISMEN		DİĞER	
	n	%	n	%	n	%	n	%
ERKEK	60	27.9	72	33.5	80	37.2	3	1.4
		74.1		61.5		40.0		75.0
		14.9		17.9		19.9		.7
BAYAN	21	11.2	45	24.1	120	64.2	1	.5
		25.9		38.5		60.0		25.0
		5.2		11.2		29.9		.2
TOPLAM	81	20.1	117	29.1	200	49.8	4	1.0

Khi- kare= 32.21, sd=3, P= .000

Tablo 4. de görüldüğü gibi üniversitedeki spor tesisleri hakkında bilgiye sahip olma dağılımlarında gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Burada erkeklerin %27.9' u, bayanların %11.2' si yeterince bilgiye sahip görülmektedir.

Tablo:5 Unvanlarına Göre Öğretim Elemanlarının Üniversite Spor Tesisleri Hakkında Yeterince Bilgiye Sahip Olma Yüzde Dağılımları

UNVAN	EVET		HAYIR		KISMEN		DİĞER	
	n	%	n	%	N	%	n	%
Araştırma Grv.	19	14.0	48	35.3	65	47.8	4	2.9
		23.5		41.0		32.5		100.0
		4.7		11.9		16.2		1.0
Öğretim Grv.	14	37.8	4	10.8	19	51.4		
		17.3		3.4		9.5		
		3.5		1.0		4.7		
Dr.	8	19.0	15	35.7	19	45.2		
		9.9		12.8		9.5		
		2.0		3.7		4.7		
Yrd.Doç.	7	15.6	10	22.2	28	62.2		
		8.6		8.5		14.0		
		1.7		2.5		7.0		
Doç.	13	21.3	20	32.8	28	45.9		
		16.3		17.1		14.0		
		3.2		5.0		7.0		
Prof.	20	24.7	20	24.7	41	50.6		
		24.7		17.1		20.5		
		5.0		5.0		10.2		
TOPLAM	81	20.1	117	29.1	200	49.8	4	1.0

Khi- kare= 27.64, sd=15, P=.023

Tablo 5. de görüldüğü gibi en yüksek bilgiye sahip olma %37.8 ile Öğretim görevlisi elemanlarında görülürken en düşük bilgiye sahip olma Araştırma görevlilerinde görülmektedir. Öğretim elemanlarının tümü değerlendirildiğinde

BESBD

%20.1' inin tesisler hakkında yeterince bilgiye sahip oldukları görülürken, %49.8' ide kısmen bu bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo:6 Öğretim Elemanlarının Yakın Arkadaşlarının Sporla İlgilenme İle Şu Anda Spor Yapmaya İlişkin Yüzde Dağılımları

	Yakın Arkadaşınız Sporla ilgileniyor mu?		Şu anda spor yapıyor musunuz?	
	n	%	n	%
EVET	120	51.9	111	48.1
		75.0		45.9
		29.9		27.6
HAYIR	40	23.4	131	76.6
		25.0		54.1
		10.0		32.6
TOPLAM	160	39.8	242	60.2

Khi- kare=33.44, sd=1, P= .0000

Tablo 6. da görüldüğü gibi yakın arkadaşın sporla ilgilenme düzeyinde gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Spor yapan 160 kişiden %75' inin yakın arkadaşı spor yapıyorken, %25' i spor yapmamaktadır. Ayrıca spor yapmayan 242 kişinin %45.9' unun yakın arkadaşı spor yapıyor, %54.1' i de spor yapmamaktadır.

Tablo:7 Öğretim Elemanlarının Öğrenciliklerinde Resmi Spor Organizasyonlarına Katılma İle Şu Anda Spor Yapmaya İlişkin Yüzde Dağılımları.

	Öğrenciliğinizde resmi spor organizasyonuna katıldınız mı		Şu anda spor yapıyor musunuz?	
	n	%	n	%
EVET	76	53.1	67	46.9
		47.5		27.7
		18.9		16.7
HAYIR	84	32.4	175	67.6
		52.5		72.3
		20.9		43.5
TOPLAM	160	39.8	242	60.2

Khi- kare=15.64, sd=1, P=.00008

Tablo 7.de görüldüğü gibi öğrencilik yıllarında resmi spor organizasyonlarına katılma düzeyleri ve şu anda spor yapma arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Spor yapan 160 kişiden %47.5' i öğrenciliğinde spor organizasyonuna katılırken, % 52.5' i katılmamıştır. Spor yapmayan 242 kişiden %27.7' si öğrenciliğinde resmi spor organizasyonlarına katılmış, %72.3' ü katılmamışlardır.

BESBD**Tablo:8 Öğretim Elemanlarının Ekonomik Düzeylerine Göre Spor Yapma Yüzde Dağılımları**

EKONOMİK DÜZEY	SPOR YAPIYOR		SPOR YAPMIYOR	
	n	%	n	%
Dar Gelirli			5	100.0
				2.1
				1.2
Ortanın altı	6	33.3	12	66.7
		3.8		5.0
		1.5		3.0
Orta Gelirli	61	38.4	98	61.6
		38.1		40.5
		15.2		24.4
Ortanın Üstü	68	41.2	97	58.8
		42.5		40.1
		16.9		24.1
Üst Gelirli	25	45.5	30	54.5
		15.6		12.4
		6.2		7.5
TOPLAM	160	39.8	242	60.2

Khi- kare= 4.62, sd=4, P= .327

Tablo 8’ de görüldüğü gibi dar gelirli grupta spor yapan öğretim elemanı görülmektedir. Spor yapan 160 kişinin, %3.8' i ortanın altında, %38.1' i orta gelirden, %42.5' i ortanın üstünde ve %15.6' sında üst gelir grubunda spor yapmaktadırlar.

Tablo:9 Akademik Ünvan Düzeylerine Göre Yaşam ve İş Doyum Düzeyleri Varyans Analizi Tablosu

KAYNAK	SD	KT	OK	F / P*
Gruplar arası	5	2832,0123	566,4025	4.2866
Gruplar içi	396	52324,2688	132,1320	.0008*
Toplam	401	55156,2811		

Gruplar	N	X	SD	SS	Scheffe Test
1- Arş.Görv.	136	44,4559	11,0426	,9469	1*6
2- Öğr. Görv.	37	47,4865	11,4882	1,8887	
3- Dr.	42	41,6667	12,1307	1,8718	3*6
4- Yrd.Doç.	45	43,8000	11,8889	1,7723	
5- Doç.	61	47,6393	11,5341	1,4798	
6- Prof.	81	49,9383	11,6601	1,2956	
Toplam	402	45,9577	11,7280	,5849	

(F=4.2866, P<.05)

Tablo 9’ da görüldüğü gibi akademik ünvanlarına göre yaşam ve iş doyum düzeyleri karşılaştırıldığında, yapılan Scheffe testinde gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaktadır. Bu farklılaşma, Araştırma Görevlisi ile Profesör, Dr. ile Profesör ünvanına sahip öğretim elemanları arasında yaşam ve iş doyum düzeylerinde farklılaşma görülmektedir.

BESBD

Tablo :10 Öğretim Elemanlarının Ekonomik Düzeylerine Göre Yaşam ve İş Doyum Düzeylerinin Karşılaştırılması Varyans Analizi Tablosu

KAYNAK	SD	KT	OK	F / P*
Gruplar arası	4	2385,2302	596,3076	4.4861
Gruplar içi	397	52771,0509	132,9246	.0015*
Toplam	401	55156,2811		

Gruplar	N	X	SD	SS	Scheffe
1- Dar Gelirli	5	43,4000	6,1074	2,7313	
2- Ortanın Altı	18	42,6667	11,5606	2,7249	
3- Orta Gelirli	159	43,3585	11,7857	,9347	3*4
4- Ortanın Üstü	165	48,0242	11,1492	,8680	
5- Üst Gelirli	55	48,5818	12,1848	1,6430	
Toplam	402	45,9577	11,7280	,5849	

(F=4.4861, p<.05)

Tablo 10. da görüldüğü gibi gruplar arasında anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Bu farklılaşma, yapılan Scheffe testi ile test edildiğinde orta gelirli grup ile ortanın üstü gelir düzeyine sahip öğretim elemanlarının yaşam ve iş doyum düzeyleri arasında görülmektedir.

Tablo:11 Öğretim Elemanlarının Şu Anda Spor Yapma Düzeyleri İle Yaşam ve İş Düzeylerinin Karşılaştırılması

ŞU ANDA SPOR YAPIYORMUSUNUZ	N	X	SD	T	P*
EVET	160	48,2000	11,314		
HAYIR	242	44,4752	11,784	3,15	.620

(T=3,15, P>0.05)

Tablo 11' de görüldüğü gibi öğretim elemanlarının şu anda spor yapma düzeyleri ile yaşam ve iş doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Yapılan bu araştırmada öğretim elemanlarının %57.2 sinin ev sahibi, %39.1' i orta gelirli, %41.0' ı ortanın üzerinde bir gelir düzeyinde, %13.7' sinin de üst gelir düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Öğretim elemanlarının %81.8' inin sporu sevdiği, %60.2' sinin de spor yapmadığı ortaya çıkmıştır. Erkeklerin %46.5' i, bayanların %32.1' inin spor yaptığı tespit edilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde öğretim elemanlarının %39.8'inin spor yaptığı, % 60.2' sinin de spor yapmadığı bulunmuştur.

Öğretim elemanlarının ilgilendiği spor dallarında ençok, %25.1' inin futbol, %21.4' ünün aerobik, %18.5' inin koşu, %17.7' sinin, Tenis-Masa tenisi sporu ile ilgilendiği ortaya çıkmıştır.

BESBD

Öğretim elemanlarının spor yapma nedenleri olarak %39.2' si sağlıklı kalmak, %27.4' ü sıkıntılarını gidermek, %26.4' ü de zinde kalmak, %7' side boş zamanlarını değerlendirerek ve kilo problemlerini ortadan kaldırmak olarak ortaya koymuşlardır.

Spor yapan öğretim elemanlarının %80.1' inin spor yaptığında günlük sorunlarından uzaklaştıklarını ifade etmişlerdir. Spor yapanların %90.4' ü spor yapmak psikolojik olarak rahatlatmamı sağlıyor ifadesini kullanmışlardır.

Araştırmaya katılanların %46.3' ü spor sağlık sorunlarının giderilmesinde etkili olduğunu söylerken, %48.3' ü de kısmen etkili olduğunu vurgulamışlardır. %42.5' inin T.V. de spor programı izlediği, %39.6' sının da zaman zaman izlediği ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarının %42.5' i yapacakları sporun zihinsel bir çaba gerektirmeksizin bir uğraş olmasını tercih etmektedir.

Öğretim elemanlarını cinsiyetlere göre bir karşılaşmasını yaptığımızda, erkeklerin spor yapmada, T.V. den spor programını izlemede, sportif olguları içeren yayınları takip etmede ve üniversitedeki spor tesisleri hakkında bilgi sahibi olmada, bayanlara göre oldukça yüksek yüzdelerle sahip oldukları görülmüştür(Tablo:1,2,3,4).

Köy ve kasabada doğanlara göre (%35.7), Kent ve B. kentte doğanlarda(%41.5) spor yapma oranı yüksek bulunmuştur.

Öğretim elemanlarının %20.1' inin Üniversitedeki spor tesisleri hakkında bilgiye sahip, %49.8' i kısmen bu bilgiye sahip, %29.1' ininde tesisler hakkında bilgiye sahip olmadığı bulunmuştur. Öğretim elemanlarının statülerine göre bir değerlendirme yapıldığında, araştırma görevlisinin %23.5' i, öğretim görevlilerinin %17.3' ü, Dr.' ların %9.9' u, Yrd.Doç.' lerin %16.3' ü, Doç.' lerin %16.3' ü, Profesörlerin %24.7' si nin spor tesisleri hakkında yeterince bilgiye sahip oldukları görülmektedir(Tablo:5).

Öğretim elemanlarının spor yapma düzeyleri, akademik ünvanlara göre değerlendirildiğinde, en çok spor yapanların araştırma görevlisi(%40.6) ve Profesör(%20.6) ünvanlarına sahip olduğu görülmektedir. Buradan da tesisler hakkında bilgi sahibi olma ile spor yapma arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Spor yapan(%39.8) öğretim elemanlarının %75' inin yakın arkadaşlarının sporla ilgilendiği, spor yapmayanların ise %45.9' unun yakın arkadaşlarının sporla ilgilendiği görülmüştür. Bu da yakın arkadaşın spor yapma alışkanlığının kişilerin spor yapmasına olumlu katkılar sağlayabileceği şeklinde yorumlanabilir(Tablo:6).

Spor yapan öğretim elemanlarının %47.5' i resmi olarak yapılan spor organizasyonuna katılmış, spor yapmayanların ise %27.7' si öğrenciliğinde bu tür organizasyona katıldıklarını belirtmişlerdir. Küçük yaşlarda spor yapma

BESBD

alışkanlığının da, yetişkinlikte kişilerin spora katılımında olumlu etkiler sağlayacağı şeklinde düşünülebilir(Tablo:7).

Öğretim elemanlarının gelir seviyesi yükseldikçe spor yapma düzeyleri de artmaktadır. Spor malzemelerinin belli bir ekonomik yük getirdiği göz önüne alınırsa ve sporla ilgili beklentileriniz nedir sorusuna çok büyük bir çoğunluğu havuza giriş ücreti ile ilgili olumsuzluğu dile getirildiğini düşünürsek, ekonomik güç ile spor yapma arasında anlamlı bir farklılaşmanın varlığından söz edilebilir(Tablo:8).

Öğretim elemanlarının yaşam ve iş doyum düzeylerine göre bir karşılaşma yaptığımızda öğretim elemanlarının statüleri arttıkça yaşam ve iş doyum düzeyleri de yükselmektedir. Yapılan bu çalışmada da profesör ile araştırma görevlisi, profesör ile dr. ünvanına sahip öğretim elemanları arasında yaşam ve iş doyum düzeylerinde bir farklılaşma görülmektedir(Tablo:9). Doğan ve Moralı(1997) tarafından, Türkiye nin çeşitli spor okullarındaki öğretim elemanlarıyla yapılan bir çalışmada öğretim elemanlarının mesleki statüleri yükseldikçe yaşam ve iş doyum düzeylerinde de bir yükselmenin olduğu görülmüştür. Bu iki araştırmadaki sonuçlar öğretim elemanlarının statülerinin yükselmesiyle yaşam ve iş doyum düzeylerinin de yükseleceği şeklinde yorumlanabilir (2).

Öğretim elemanlarının ekonomik düzeyleri yükseldikçe, yaşam ve iş doyum düzeyleri de yükselmiştir(Tablo:10).

Spor yapan öğretim elemanlarıyla yaşam ve iş doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma olmamasına rağmen, spor yapanların yaşam ve iş doyum düzeyleri daha yüksek bulunmuştur(Tablo:11).

Elde edilen bu verilerin ışığında, ekonomik düzeyinin artması, akademik ünvanın yüksek olması öğretim elemanlarının yaşam ve iş doyum düzeylerinin yükselmesini ortaya koyarken, yaşam ve iş doyum düzeyleri yüksek olan öğretim elemanlarının da spor yapma yüzdelerinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğretim elemanlarının spora yönelik beklentileri ele alındığında, spor tesislerinin tanıtımı ile ilgili bilgilendirme, yarışmasal spor etkinliklerinin düzenlenmesi, aerobik sporunun genişletilmesi, tesislerdeki aletlerin daha modern hale getirilmesi ve en önemlisi de tesislerden ücretsiz yararlanma olarak belirtilmiştir.

Sonuç olarak, Olimpik yüzme havuzu, tenis kortları, çim futbol sahaları, açık ve kapalı bir çok spor tesislerine sahip olan Ege Üniversitesindeki öğretim elemanlarının sporla ilgili beklentilerinden de yola çıkarak, kişilerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal durumlarını olumlu yönde etkileyebileceği düşünülen spora katılımın artırılması yolunda şu öneriler gerçekleştirilebilir.

- Üniversite spor tesislerinin tanıtımının ayrıntılı olarak yapılması,

BESBD

- Öğretim elemanlarının beklentileri doğrultusunda, değişik zamanlarda yarışmasal koşullarla spor etkinliklerinin gerçekleştirilmesi,
- Spor tesislerinin özellikle 17.00 den sonra ve hafta sonları, öğretim elemanlarının sağlıklı bir şekilde kullanılabilmesi(duş vb. fiziksel koşullar) duruma getirilmesi,
- Özellikle öğle saatlerinde yapılabilecek, aerobik, tenis, masa tenisi gibi sportif etkinlikler için uygun koşulların sağlanması,
- Zaman zaman konferanslarla, sporun salt fiziksel değil aynı zamanda zihinsel ve ruhsal performans üzerindeki etkileri anlatılarak, öğretim elemanlarının spora daha fazla katılmasının yollarının sağlanması,
- Üniversitede spor tesislerinden ve özelliklede tüm hava koşullarında da yapılabilmesi özelliğiyle de havuzdan tüm öğretim elemanlarının ücretsiz yararlanmasının sağlanması, öğretim elemanlarının spora daha yüksek düzeylerde katılımında önemli katkılar sağlayabileceği inancındayız.

KAYNAKLAR

1. Akgün N ; “Egzersiz Fizyolojisi”. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1986.
2. Doğan B, Moralı S, Saracaloğlu S; “Beden Eğitimi Bölümü Öğretim Elemanlarının Yaşam ve İş doyum Düzeylerinin Karşılaştırılması”. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2:(3), Ankara: 1997.
3. Erdemli A; “İnsan Spor ve Olimpizm”. İstanbul: Sarmal Yayınevi, Ekim: 1996.
4. Hartman H; “Okul Sporunda Spor Didaktiğinde yeni Perspektifler”. (Dramstad Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Enstitüsü), Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, Manisa: Aralık 1993.
5. Kognehan SJ, Höheres “Alter und Sport”. In: Zentrale Themen der Sportmedizin. W. Holman (Hrsq) Springer, Berlin-Heidelberg- New York: 1972.
6. Orhun A; “Sporda Psiko-Sosyal Alanlar”. Seminer Kitabı, Ankara: Üniversitesi Basımevi, 1996.
7. Türnüklü A; “İş Görenlerin İş Doyumları ve Demografik Değişkenleri Arasındaki İlişkiler”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İzmir: 1992.
8. Yetim Ü; “Kişisel Projelerin organizasyonu ve örüntüsü açısından Yaşam Doyumu”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İzmir: 1991.